

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/59/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2521200635
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2021:2521200635.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v právnej veci žalobcov: 1/ FUEL, spol. s r.o., K lodenici 6/7396, Piešťany, IČO: 18 048 803, 2/ JUDr. C. R., nar. XX. K. XXXX, trvalý pobyt G. XXX/XX, U., obidvaja zastúpení: ius aegis s.r.o., Nedbalova 12, Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 36 857 203, proti žalovaným: 1/ T. R., nar. XX. K. XXXX, trvalý pobyt A. T. XXX/XX, N., 2/ C. H., nar. XX. G. XXXX, trvalý pobyt G. Z. XXX/X, G., zastúpeného: Roman Kvasnica a partneri s.r.o., Žilinská cesta 130, Piešťany, IČO: 36 866 598, o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní žalovaného 2/ proti uzneseniu Okresného súdu Piešťany z 15. apríla 2021, č. k. 20C/6/2021-27, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti o uložení zákazu žalovanému 2/ nakladať so spoluvlastníckym podielom na nehnuteľnostiach (II.) **m e n í t a k**, že návrh žalobcov 1/, 2/ na nariadenie neodkladného opatrenia voči žalovanému 2/ **z a m i e t a** a v časti o uložení povinnosti žalobcom 1/, 2/ podať žalobu na súd vo veci samej (III.) **r u š í**.

II. Žalovaný 2/ má voči žalobcom 1/, 2/ nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie v plnom rozsahu.

III. Žalovaný 2/ má voči žalobcom 1/, 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie zamietol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia voči žalovanému 1/ (I.), uložil zákaz žalovanému 2/ nakladať so spoluvlastníckym podielom na nehnuteľnostiach, najmä previesť tento podiel na tretie osoby alebo zaťažiť tento podiel právom tretích osôb, s výnimkou spätného prevodu spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach na žalovaného 1/ (pozemky zapísané na liste vlastníctva č. XXXX, katastrálne územie D., obec D., okres Piešťany, ako parcely registra „C“: parcelné č. 4452/6 o výmere 56 m², zastavaná plocha a nádvorie, parcelné č. 4452/7 o výmere 20 m², zastavaná plocha a nádvorie, parcelné č. 4502/4 o výmere 3.625 m², zastavaná plocha a nádvorie, parcelné č. 4503/5 o výmere 534 m², zastavaná plocha a nádvorie, v spoluvlastníckom podiele 1/2, ako aj pozemky zapísané na liste vlastníctva č. XXXXX, katastrálne územie D., obec D., okres Piešťany, ako parcely registra „C“: parcelné č. 4502/1 o výmere 225 m², orná pôda, parcelné č. 4502/6 o výmere 43 m², zastavaná plocha a nádvorie, parcelné č. 4503/8 o výmere 328 m², zastavaná plocha a nádvorie, v spoluvlastníckom podiele 1/2), do právoplatného skončenia konania vo veci samej (II.). Žalobcom 1/, 2/ uložil povinnosť podať žalobu na súd vo veci samej, ktorou sa budú domáhať nárokov oprávneného spoluvlastníka pri porušení povinnosti z predkupného práva voči žalovaným 1/, 2/, do 60 dní odo dňa doručenia uznesenia (III.). Žalovanému 1/ nepriznal náhradu trov konania voči žalobcom 1/, 2/ (IV.). O náhrade trov konania žalobcov 1/, 2/ voči žalovanému 2/ rozhodol tak, že žalobcovia 1/, 2/ majú právo na náhradu trov konania voči žalovanému 2/ v rozsahu 100 % (V.). Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 123 ods. 2, § 324 ods. 1 až 3, § 325 ods. 1, 2, § 326 ods. 1, § 328 ods. 1, 2, § 329 ods. 1, § 336 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších

predpisov), článkom 20 ods. 4 Ústavy SR (zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), § 140 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov). Vecne zdôvodnil, že žalobcovia 1/, 2/ osvedčili potrebu bezodkladnej úpravy pomerov voči žalovanému 2/. Z údajov v katastri nehnuteľností nadobudli vedomosť o zrealizovanom prevode spoluvlastníckeho podielu k predmetným nehnuteľnostiam vo veľkosti jednej polovice k celku na základe darovacej zmluvy V-1688/2020. Na základe uvedeného sa žalobcovia dovolali relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy podľa § 40a O. z., listom zo dňa 25. marca 2021, adresovaným žalovaným 1/, 2/. Súd prvej inštancie poukázal na závery rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“ sp. zn. 5Cdo/211/2009, v zmysle ktorého dovolaním sa relatívnej neplatnosti končí relatívna neplatnosť právneho úkonu a nastáva neplatnosť, ktorú svojimi účinkami možno prirovnať k absolútnej neplatnosti. Postavenie žalobcov 1/, 2/ ako podielových spoluvlastníkov je ohrozené, pretože už došlo k prevodu spoluvlastníckeho podielu zo žalovaného 1/ na žalovaného 2/, čím bolo deklarované porušenie predkupného práva. Súd prvej inštancie konštatoval, že je dôvodná obava, že nenariadením neodkladného opatrenia by sa podstatne mohla zhoršiť právna pozícia žalobcov, v prípade ďalšieho prevodu nehnuteľností. Pokiaľ má byť poskytnutá ochrana pred nežiaducim prevodom nehnuteľností, nie je možné vyčkávať na stav ďalšieho prevodu. Pre prípad, že súd následne vyhovie žalobcom vo veci samej a žalovaný 2/ by nehnuteľnosť medzičasom previedol na tretiu osobu, došlo by k priamemu ohrozeniu výkonu rozhodnutia. Návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia voči žalovanému 2/ súd prvej inštancie preto vyhovel, do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Žalobcovia 1/, 2/ však podľa záveru súdu prvej inštancie neosvedčili potrebu bezodkladnej úpravy pomerov voči žalovanému 1/, ktorý už nie je spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností, a preto nemôže vykonávať úkony súvisiace s prevodom spoluvlastníckeho podielu na tretie osoby, ako ani ich zaťažiť. Ani možnosť realizácie spätného prevodu nehnuteľností nezakladá dôvodnosť úpravy pomerov vo vzťahu k žalovanému 1/, keďže mu právo nakladať s nehnuteľnosťou neprislúcha. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia voči žalovanému 1/ bol preto zamietnutý. V záujme zachovania primeranosti zásahu súd prvej inštancie považoval za nežiadúce, aby obmedzenie dané zákazom nakladania s nehnuteľnosťami trvalo dlhší čas než je nevyhnutné a preto uložil žalobcom 1/, 2/ podať žalobu na súd vo veci samej, ktorou sa budú domáhať nárokov oprávneného spoluvlastníka pri porušení povinnosti z predkupného práva voči žalovaným 1/, 2/, v lehote 60 dní od doručenia uznesenia. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a čl. 17 CSP. Žalovanému 1/, ktorý bol v konaní úspešný vznikol nárok na náhradu trov konania voči žalobcom 1/, 2/, avšak trovy konania mu nevznikli a preto mu náhrada trov konania voči žalobcom 1/, 2/ priznaná nebola. Vo vzťahu k žalovanému 2/ súd prvej inštancie žalobcom 1/, 2/ nárok na náhradu trov konania priznal, a to v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti uznesenia.

2. Proti tomuto uzneseniu podal včas odvolanie žalovaný 2/, v časti o uložení mu zákazu nakladať so spoluvlastníckym podielom na nehnuteľnostiach (II.) a v časti náhrady trov konania (V.), navrhujúc jeho zmenu zamietnutím návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a priznaním nároku na náhradu trov konania. Odvolanie odôvodnil tým, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil mu uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Neboli splnené ani procesné podmienky, keď napadnuté uznesenie bolo vydané voči žalovanému 2/, ktorý nemôže byť pasívne legitimovaný, na základe údajného dovolania sa neplatnosti zmluvy. Uznesenie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď neodkladným opatrením nemožno osobe, ktorá nie je na základe údajného dovolania sa neplatnosti zmluvy vlastníkom, uložiť zákaz nakladania s nehnuteľnosťou, ku ktorej nemá vlastnícke právo. Žalovaný 2/ namietal tiež nedoručenie mu návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia spolu s prílohami, v dôsledku čoho mu bolo znemožnené v lehote na podanie odvolania oboznámiť sa s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia, reagovať na tvrdenia a právnu argumentáciu žalobcov obsiahnutú v návrhu a oboznámiť sa s listinami, predloženými za účelom osvedčenia zákonných predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia. Žalovaný 2/ preto mohol vychádzať len z reprodukcie návrhu, obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, bez oboznámenia sa listinami. Právo žalovaného 2/ podať odvolanie je tak značne sťažené a obmedzené. Uvedené procesné pochybenie súdu prvej inštancie nemožno napraviť dodatočným doručením návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a jeho príloh, pretože lehota na podanie odvolania začína plynúť od doručenia uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia a na uplynutie lehoty nemá nedoručenie návrhu vplyv. Žalovaný 2/ výslovne poprel všetky skutkové tvrdenia žalobcov 1/, 2/, označujúc ich za nepravdivé. K žiadnemu porušeniu predkupného práva nedošlo, pretože šlo o darovanie medzi blízkymi osobami. Nebola daná potreba neodkladnej úpravy pomerov, keďže žalovaný 2/ by pri účinnom dovolaní sa neplatnosti nebol ani vlastníkom. Tvrdenie žalobcov 1/, 2/

že by v prípade ponuky nehnuteľnosti kúpili, má hypotetický charakter. Na prejavenie záujmu o kúpu je potrebná i znalosť kúpnej ceny, ktorú však žalovaný 1/ ani nemal záujem zisťovať a žalobcom ponúkať, pretože nikdy nechcel nehnuteľnosti predávať, ale len darovať, a to blízkej osobe, ktorou je žalovaný 2/, pričom žalovaný 1/ nikdy nechcel od žalovaného 2/ žiadnu odplatu, a to ani naopak, pretože sú blízkyimi osobami. Žalovaný 1/ je manželom dcéry synovca žalovaného 2/, ktorú skutočnosť preukazoval svojím rodným listom, rodným listom brata A. H., narodeného XX. N. XXXX, rodným listom svojho synovca D. H., narodeného XX. C. XXXX a synovcovej dcéry G. R., rod. H., narodenej X. N. XXXX, ako aj jej sobášnym listom so žalovaným 1/. Obidvaja žalovaní sa vzájomne navštevujú, pomáhajú si, stretávajú sa spoločne s celou rodinou na všetkých rodinných udalostiach. Navzájom si pomáhajú, spolu stavali dom žalovaného 1/, ako i pomáhali pre prestavbu domu synovca žalovaného 2/ (svokra žalovaného 1/). V lete všetci spoločne oslavujú narodeniny celej rodiny, sú spolu takmer každý druhý deň, cez sviatky sú v neustálom, minimálne telefonickom, kontakte. Žalovaný 1/ bol na pohrebe brata žalovaného 2/, keďže sa navzájom považujú za blízke osoby, cítia spolu, prežívajú starosti a radosti, spoločne sa tešia, smútia, dôvodne vzájomne pociťujú akúkoľvek ujmu kohokoľvek z tejto rodinnej reťaze ako vlastnú ujmu. Žalovaný 1/, 2/ uzatvárali darovaciu zmluvu s vnútorným presvedčením, že žalovaný 1/ nemá žiadnu ponukovú povinnosť, pretože sú so žalovaným 2/ blízkyimi osobami. Žalovaný 2/ bol pôvodne podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností, ktoré kúpil spolu so žalobcom 2/. Následne žalovaný 2/ previedol predmetné nehnuteľnosti na svojho syna a pretože ten mal finančné problémy, exekúcie, previedol nehnuteľnosti na žalovaného 1/ ako blízku osobu. Žalovaný 1/ tak chcel navrátiť žalovanému 2/ ako blízkej osobe vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré pôvodne žalovaný 2/ vlastnil, a ktorému nielen historicky, ale i morálne, na základe platnej darovacej zmluvy, svedčí vlastnícke právo, bez porušenia predkupného práva žalobcov. Medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ existuje rodinný pomer, pričom ujmu, ktorú by utrpel jeden z nich, dôvodne by pociťoval druhý ako ujmu vlastnú. Ide preto o blízke osoby v zmysle § 140 veta prvá Občianskeho zákonníka. Pretože sa všetci navzájom považujú za blízke osoby a žalovaný 1/ chcel darovať nehnuteľnosti žalovanému 2/, o čom mali vedomosť ďalšie blízke osoby, došlo medzi nimi k dohode, že namiesto dvoch darovacích zmlúv (zo žalovaného 1/ na svokra, zo svokra ako synovca žalovaného 2/ na žalovaného 2/) bude uzatvorená jedna zmluva, keďže sú blízkyimi osobami. Žalobcovia tvrdia porušenie ich predkupného práva, pričom v súlade s ust. § 40a O. z., podľa ich tvrdenia, sa účinne dovolali relatívnej neplatnosti. Oprávnený spoluvlastník z predkupného práva má pri porušení povinnosti zo strany zaviazaného spoluvlastníka na výber viaceré možnosti, a to domáhať sa vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu na tretiu osobu (§ 40a O. z.), domáhať sa voči nadobúdateľovi (tretej osobe), aby mu predaný spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od zaviazanej osoby, alebo ponechať si predkupné právo, ktoré však začne pôsobiť až voči nadobúdateľovi podielu (§ 603 ods. 3 O. z.). Žalobcovia si zvolili možnosť dovolania sa relatívnej neplatnosti, preto nemohli si uplatniť v ďalšom priebehu konania jednu z ďalších dvoch možností. Ako vyplýva z rozsudku NS SR sp. zn. 5Cdo/211/2009 momentom účinného dovolania sa relatívnej neplatnosti nastáva stav, ako keby právny úkon nebol urobený. To znamená, že táto možnosť nápravy porušenia predkupného práva spôsobuje navrátenie vlastníckych práv do pôvodného stavu pred uzatvorením relatívne neplatnej zmluvy. Zanáka tak efektívna možnosť dovolávať sa práva na kúpu spoluvlastníckeho podielu podľa § 603 ods. 3 O. z. z porušenia zákonného predkupného práva (porov. uznesenie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 131/2008). Súd prvej inštancie vytvoril situáciu, keď po údajne účinnom dovolaní sa neplatnosti, uložil zákaz žalovanému 2/, ktorý však už nie je vlastníkom nehnuteľností (týmto je v prípade účinného dovolania sa relatívnej neplatnosti žalovaný 1/, voči ktorému bol však návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietnutý). Súčasne uložil žalobcom povinnosť podať na súd žalobu vo veci samej, ktorou sa budú domáhať nárokov oprávneného spoluvlastníka pri porušení predkupného práva, pričom po takomto dovolaní sa relatívnej neplatnosti už nemajú nárok domáhať sa voči nadobúdateľovi (tretej osobe), aby predaný, darovaný, spoluvlastnícky podiel im ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých kúpil, resp. dostal do daru od zaviazanej osoby. Súd prvej inštancie zakázal žalovanému 2/ nakladať s nehnuteľnosťami, s výnimkou ich prevodu na žalovaného 1/, pričom žalovaný 2/ podľa záveru súdu prvej inštancie nie je vlastníkom a zakazuje sa mu disponovať s vecou, ku ktorej nemá právo a nemôže ani vlastnícke právo previesť na žalovaného 1/, čo mu súd prvej inštancie v rozpore so zákonom umožňuje a žalovaný 1/ nemá dôvod späťne nadobudnúť nehnuteľnosti, ktoré výslovne ako blízka osoba daroval žalovanému 2/ ako blízkej osobe. Ak zákon iné následky porušenia predkupného práva nepripúšťa, zo zákona nemožno vyvodit' ani iný spôsob ochrany oprávneného spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené a žalobcom sa uložila povinnosť, ktorú nie je možné splniť. Preto neodkladné opatrenie je potrebné zrušiť (stratilo charakter dočasnosti, čím došlo k nezákonnému obmedzeniu vlastníckeho práva žalovaného 2/, ktorý nehnuteľnosti nadobudol od blízkej osoby).

3. Výpisom z listu vlastníctva č. XXXX zo dňa 18. augusta 2003 žalovaný 2/ preukázal, že bol spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností v podiele 1/2, na základe kúpnej zmluvy zo dňa 21. júla 2003, ktorú tiež priložil k odvolaniu. Rodnými listami a sobášnym listom boli preukázané tvrdenia žalovaného 2/, že žalovaný 1/ je manželom G. H., narodenej X. N. XXXX, dcéry D. H., narodeného XX. C. XXXX, ktorý je synom A. H., narodeného XX. N. XXXX, teda brata žalovaného 2/.

4. Žalobcovia 1/, 2/ vo vyjadrení k odvolaniu navrhli napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdiť. Keďže žalobcom ako spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností nebola zo strany žalovaného 1/ pred prevodom spoluvlastníckeho podielu ponúknutá možnosť odkúpiť spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1/2 a ten nebol prevedený na blízku osobu v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka, bolo porušené zákonné predkupné právo žalobcov podľa § 140 O. z. Následne sa žalobcovia dovolali relatívnej neplatnosti právneho úkonu darovacej zmluvy, listom z 25. marca 2021. Bola tak preukázaná odôvodnená potreba neodkladnej úpravy pomerov. S názorom žalobcov, že ak by bolo žalovanému 2/ umožnené disponovať so spoluvlastníckym podielom, hrozí opakované porušovanie ich práv a zhoršovanie právnej pozície, sa stotožnil aj súd prvej inštancie. V návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia žalobcovia poukazovali len na skutočnosti, s ktorými boli žalovaní 1/, 2/ oboznámení, či už listom z 25. marca 2021, v ktorom žiadali o reparáciu protiprávneho stavu. Rovnako prílohy boli súčasťou predmetného listu, a tie ktoré neboli, obsahovali len výpisy z listov vlastníctva k nehnuteľnostiam a kópiu samotného listu. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je evidentné, v čom vidia žalobcovia porušenie zákonného predkupného práva, preto s tvrdením žalovaného 2/, že jeho právo podať odvolanie bolo výrazne obmedzené, žalobcovia nesúhlasia. Z údajov z elektronického spisu vyplýva, že dňa 10. júna 2021 bol doručený návrh na nariadenie neodkladného opatrenia spolu s prílohami právneho zástupcovi žalovaného 2/, ktorý mal tak možnosť preštudovať si tento návrh a doplniť odvolanie, reagovať na tvrdenia uvedené v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Podobný záver je konštatovaný aj Najvyšším súdom SR v uznesení sp. zn. 8Cdo/71/2016, podľa ktorého je pravdou, že s rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia nebol doručený aj návrh na jeho nariadenie s prílohami, avšak súd prvej inštancie tak urobil dodatočne a odporcovi tým, že mu súčasne s uznesením, ktorým bolo predbežné opatrenie nariadené, nebol doručený i návrh na nariadenie predbežného opatrenia, sa neodňalo žiadne právo konať pred súdom. Po dodatočnom doručení návrhu mal odporca možnosť doplniť dôvody svojho odvolania, prípadne tak reagovať na skutočnosti tvrdené v návrhu. Žalobcovia 1/, 2/ majú za to, že definícia blízkej osoby v zmysle § 116 O. z. nie je naplnená. Je nesporné, že žalovaný 1/ a žalovaný 2/ nie sú blízke osoby v zmysle prvej časti daného ustanovenia, teda do úvahy by prichádzal jedine status blízkej osoby v zmysle druhej časti za bodkočiarkou, ktorá vymedzuje skupinu osôb, ktoré na status blízkej osoby potrebujú splniť podmienku, aby ujmu jednej z dotknutých osôb druhá dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú. Podľa rozhodnutia Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/39/2019 v zásade niet bezprostredne merateľných a paušálnych kritérií (veličín), ktoré by presne vymedzovali, kedy už medzi dotknutými osobami ide o vzťah osôb blízkych a kedy ešte nie. Pociťovanie ujmy niekoho iného ako ujmy vlastnej je podmienkou subjektívnou, avšak tvrdenie žalovaného 2/, že so žalovaným 1/ sa navzájom považujú za osoby blízke, cítia spolu, prežívajú starosti a radosti, spoločne sa tešia, smútia, navštevujú, pomáhajú si, nie je postačujúce. Tvrdenia, že v lete oslavujú spoločne narodeniny celej rodiny, že žalovaný 1/ sa zúčastnil na pohrebe jeho brata, nijakým spôsobom nepreukazujú, že by ich vzťah napĺňal definíciu blízkych osôb, keďže ide o bežný prejav spolupatričnosti, nielen v rámci rodiny či priateľských vzťahov. Tvrdenia žalovaného 2/ v odvolaní sú účelové, keďže ide iba o bežné rodinné vzťahy v rámci širšej rodiny. Vymedzenie blízkych osôb v zmysle § 116 O. z. by bolo nadbytočné, ak by boli akýkoľvek dvaja členovia širšej rodiny považovaní za navzájom blízke osoby na základe ich subjektívneho dojmu a tvrdenia, že sa cítia byť navzájom si blízki. Dôkazné bremeno o tom zaražuje v plnej miere žalovaných, pretože opak uvedeného (neexistenciu) nie je možné preukazovať, aj s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 13/2009. Je nesporné, že dovolanie sa relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy nebráni žalovanému 2/ previesť spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach na tretiu osobu, keďže je ako spoluvlastník vedený v katastri nehnuteľností, teda naďalej hrozí zhoršovanie právnej pozície žalobcov. Žalobcovia poukázali na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie v odseku 25.

5. Odvolací súd podľa § 34 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 357 písm. d/ CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnuté uznesenie

v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 329 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného 2/ je dôvodné.

6. Neodkladným opatrením sa sleduje procesná ochrana porušeného alebo ohrozeného práva do doby využitia procesných mechanizmov, slúžiacich na realizáciu práva na súdnu ochranu, bez ďalšieho porušovania alebo ohrozovania práva, o ochranu ktorého žalujúca strana žiada. Neodkladné opatrenie má preto slúžiť k dočasnému zabezpečeniu ochrany ohrozených práv, ak naliehavosť situácie vyžadovala okamžitý zásah súdu.

7. Predpokladom pre nariadenie neodkladného opatrenia je osvedčenie, že bez okamžitej dočasnej úpravy pomerov, by bolo právo strany ohrozené. Súd môže nariadiť neodkladné opatrenie v dvoch prípadoch, a to ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo je daná obava, že exekúcia bude ohrozená. Ďalším zákonným predpokladom pre nariadenie neodkladného opatrenia je osvedčenie aspoň základných skutočností potrebných pre záver o dôvodnosti a trvaní nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana. Z charakteru neodkladného opatrenia pritom vyplýva, že pred jeho nariadením súd nevykonáva plnohodnotné dokazovanie a nemusí zisťovať všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné pre vydanie rozhodnutia vo veci samej, pričom pri ich zisťovaní nemusí byť vždy dodržaný formálny postup stanovený pre dokazovanie.

8. Procesné zabezpečenie má vždy nevyhnutne vzťah ku konkrétnemu hmotnoprávnemu nároku, bez ohľadu na druh neodkladného opatrenia, keďže zjavne nedôvodnému alebo neexistujúcemu nároku nemožno poskytnúť ani ochranu prostredníctvom neodkladného opatrenia. Jeho podstatou je totiž obmedzenie určitých práv a ukladanie subjektívnych povinností rozhodnutím súdu, a to vo vzťahu k slobodným a autonómnym právnym subjektom (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016).

9. Hoci posúdenie úspešnosti tohto osvedčenia podlieha špecifickým kritériám typickým pre inštitút neodkladného opatrenia, bez osvedčenia dôvodnosti chráneného nároku neprichádza nariadenie neodkladného opatrenia do úvahy. Pri osvedčovaní dôvodnosti a trvania chráneného nároku, teda nároku vo veci samej, je žalobca povinný dosiahnuť tzv. hodnoverné osvedčenie. Osvedčené skutočnosti majú preto spĺňať atribút vysokej pravdepodobnosti a súd z nich pri rozhodovaní vychádza. Dosiahnutie náležitej miery pravdepodobnosti rozhodujúcich skutočností z hľadiska hmotného a procesného práva legitimizuje vyhovujúci výrok a teda nariadenie navrhovaného neodkladného opatrenia (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016).

10. Hodnoverné osvedčenie dôvodnosti a trvania meritórneho nároku môže žalobca dosiahnuť najmä relevantnými skutkovými tvrdeniami a listinnými dôkaznými prostriedkami, ktoré budú viesť k záveru, že miera pravdepodobnosti vyhovenia žalobe je v danom štádiu konania vyššia než pravdepodobnosť jej zamietnutia.

11. V posudzovanej veci súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovia 1/, 2/ osvedčili porušenie predkupného práva, v dôsledku prevodu vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v podiele jednej polovice, žalovaným 1/ na žalovaného 2/ darovacou zmluvou zo dňa 19. júna 2020, pričom relatívnej neplatnosti tohto právneho úkonu sa žalobcovia mali dovolať listom zo dňa 25. marca 2021, v ktorom poukázali na skutočnosť, že ak by žalovaný 1/ postupoval v súlade s ustanovením § 140 Občianskeho zákonníka, žalobcovia 1/, 2/ by svoje predkupné právo využili.

12. Žalovaný 2/ porušenie predkupného práva namietal, osvedčujúc rodinný pomer medzi zmluvnými stranami predmetnej darovacej zmluvy (žalovaný 1/ ako darca je zaťom synovca žalovaného 2/ ako obdarovaného), v dôsledku ktorého malo ísť o prevod vlastníckeho práva darovacou zmluvou medzi blízkymi osobami. Žalovaný 1/ nikdy nechcel nehnuteľnosti predávať (a žalobcom 1/, 2/ ponúkať), ale darovať ich blízkej osobe, teda žalovanému 2/, ktorý pôvodne bol podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností a ktoré kúpil práve so žalobcom 2/.

13. Podľa § 140 O. z., ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, § 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkostných podielov.

14. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozhodnutia správne konštatoval, že každý spoluvlastník môže so svojim spoluvlastníckym podielom nakladať podobne ako vlastník so svojou vecou. Jeho zmluvná voľnosť je však obmedzená predkupným právom, z ktorého vyplýva, že ak niektorý zo spoluvlastníkov chce svoj spoluvlastnícky podiel previesť na cudzie osoby (alebo jednému zo spoluvlastníkov), musí ho najskôr ponúknuť na kúpu všetkým ostatným spoluvlastníkom. Výnimkou však je prípad, keď spoluvlastník prevádza svoj podiel blízkej osobe.

15. V prejednávanej veci žalovaný 2/ osvedčil existenciu rodinného pomeru, ktorým sa rozumie akýkoľvek príbuzenský vzťah medzi osobami, ktoré sa nepovažujú za príbuzných v priamom rade, súrodencov či manželov. Žalovaný 1/ je zaťom synovca žalovaného 2/. Bolo potom vecou posúdenia konkrétnych okolností prípadu či bol osvedčený ďalší definičný znak blízkej osoby, a to, že osoba by ujmu, ktorú utrpí iná osoba, dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú, ktorú skutočnosť žalobcovia 1, 2 vo vyjadrení k odvolaniu namietali. V každom individuálnom prípade sa skúma intenzita vzťahu medzi osobami na základe skutočností, z ktorých možno usúdiť, že ide o osoby blízke.

16. V posudzovanej veci možno usudzovať na osvedčenie splnenia definičných znakov blízkej osoby na základe bezodplatnej povahy právneho úkonu, ktorým bolo vlastnícke právo prevedené (darovacia zmluva), i s prihliadnutím na tvrdené predchádzajúce prevody vlastníckeho práva, realizované výlučne medzi osobami, medzi ktorými je rodinný pomer (žalovaný 2/ mal previesť predmetné nehnuteľnosti na svojho syna, ktorý tieto previedol na príbuzného žalovaného 1/). Uvedené teda nasvedčuje, že nejde iba o bežné rodinné vzťahy v rámci širšej rodiny, vzhľadom na charakter dôvernosti a spolupatričnosti, vyplývajúci z uvedených právnych úkonov. Žalobcovia pritom protistranou tvrdenú vzájomnú emocionálnu blízkosť, ako i kontakty či pomoc medzi dotknutými osobami nenamietali, poukazujú na to, že uvedené je nepostačujúce.

17. S poukazom na vyššie uvedené záver súdu prvej inštancie o osvedčení hmotnoprávneho nároku žalobcov 1/, 2/ v dôsledku porušenia zákonného predkupného práva (§ 140 O. z.) nemohol obstáť (pre účely rozhodovania o neodkladnom opatrení, posudzujúc skutočnosti, ktoré nastali do vydania napadnutého uznesenia), keďže žalovaný 2/ osvedčil bezodplatný prevod medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ ako blízkymi osobami. Žalovaný 2/ bol pritom pôvodným vlastníkom predmetného spoluvlastníckeho podielu práve so žalobcom 2/ a v medziobdobí mali byť predmetné nehnuteľnosti v tomto spoluvlastníckom podiele prevádzané výlučne v rámci rodinného spoločenstva žalovaných 1/, 2/, nie medzi tretími osobami (v dôsledku čoho nastal pôvodný stav). Vo vzťahu k ponukovej povinnosti voči žalobcom 1/ a 2/, predstavujúcim taktiež subjekty mimo rodinného spoločenstva, tu nebola osvedčená vôľa prevádzať predmetné nehnuteľnosti osobám mimo rodinného pomeru. Nebolo tak možné konštatovať potrebu bezodkladnej úpravy pomerov neodkladným opatrením vo vzťahu k ďalším možným prevodom vlastníckeho práva na tretie osoby.

18. Podľa § 388 Civilného sporového poriadku odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti o uložení zákazu žalovanému 2/ nakladať s nehnuteľnosťami (II.) zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, vzhľadom na neosvedčenie dôvodnosti hmotnoprávneho nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana a potreby bezodkladnej úpravy pomerov medzi účastníkmi konania.

19. Z dôvodu, že výrok súdu prvej inštancie o uložení povinnosti žalobcom 1/ a 2/ podať žalobu vo veci samej, ktorou sa budú domáhať nárokov oprávneného spoluvlastníka pri porušení povinnosti z predkupného práva (III.), podľa § 379 písm. a) CSP predstavoval závislý výrok vo vzťahu k nariadenému neodkladnému opatreniu (§ 336 ods. 1, 2 CSP), boli dané dôvody pre zrušenie tohto výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. písm. d) CSP (nešlo o rozhodnutie vo veci samej a dôvody na jeho vydanie neboli dané).

20. Podľa § 396 ods. 2 CSP ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

21. Podľa § 396 ods. 1, 2 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP, žalovanému 2/, ktorý bol v konaní úspešný, prislúchala náhrada trov konania na súde prvej inštancie v plnom rozsahu voči žalobcom 1/ a 2/ v konaní neúspešným. Žalovaný 2/ má preto voči žalobcom 1/, 2 nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie v plnom rozsahu.

22. Podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP žalovanému 2/, ktorý bol úspešný aj v odvolacom konaní, vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom 1/ a 2/ v odvolacom konaní neúspešným. Odvolací súd preto rozhodol tak, že žalovaný 2/ má voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

23. Podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

24. Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.